

Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Юридичний факультет
Кафедра професійних та спеціальних правових дисциплін

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан юридичного факультету
Стелла КЕЛЬБЯ/
_____ 2024 р.

СИЛАБУС
обов'язкової навчальної дисципліни
«Філософія права»

Освітньо-професійна програма:	<u>Право</u>
Спеціальність:	<u>081 «Право»</u>
Галузь знань:	<u>08 «Право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>Юридичний</u>
Мова навчання:	<u>Українська</u>
Розробник:	<u>Полонка Іванна Анатоліївна, заступник завідувача кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент</u>
Профайл викладача	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/faculty-of-law/department-of-professional-and-special-legal-disciplines/</u>
E-mail:	<u>ivanka.polonka@gmail.com</u>
Консультації	<u>четвер з 10.00 до 16.00</u>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Філософія права» є складовою навчального плану підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» в обсязі 120 годин, з яких для здобувачів денної форми навчання передбачено: лекцій – 26 год., практичних занять – 14 год., і самостійної роботи – 80 год.; та для здобувачів заочної форми навчання: лекцій – 6 год., практичних занять – 2 год., та самостійної роботи – 112 год. Навчальна дисципліна побудована відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS) і складається з 4 кредитів. Форма підсумкового контролю – екзамен.

Навчальна дисципліна «Філософія права» – необхідний елемент теоретичної, світоглядної, методологічної та спеціальної підготовки юристів. Це цілком самостійна галузь філософського знання, що має давню історію і потужну джерельну базу. Останнім часом спостерігається зростання інтересу до цієї галузі філософського знання. Частково це пояснюється посиленням у суспільстві тенденцій до гуманізації правових відносин, не останню роль відіграли й соціальні перетворення, пов'язані із відродженням державності на пострадянському просторі.

Філософсько-правові дослідження зробили значний внесок у формування і розвиток правової й політичної культури людства, ідей верховенства права, громадянського суспільства і правової держави, що обумовлює фундаментальне значення філософії права у системі юридичного та соціально-гуманітарного знання.

2. Мета і завдання дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є світоглядна (ідеальна) форма пізнання права, розуміння і затвердження його сенсу, цінності і значення в житті окремої особи і суспільства в цілому, співвідношення філософсько-правового осмислення права з іншими підходами до його осягнення.

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія права» полягає у розвитку у студентів вміння філософсько-правового засвоєння світоглядно-методологічного змісту права і правовідносин, поглиблення та конкретизація знань з філософії права та юридичних наук щодо умов майбутньої професійної діяльності.

Основними *цільми (завданнями)* навчальної дисципліни є: формування системних та глибоких знань про об'єкт, предмет і методи філософії права, її понятійно-категоріальний апарат, основні вітчизняні та зарубіжні філософсько-правові школи, типи праворозуміння; сутність та зміст права як міри свободи особи в її взаємовідносинах із державою, владою, законом; підвищення рівня правової та політичної культури; уміння визначити ціннісно-нормативні принципи аналізу різних типів праворозуміння; формувати особисту політичну і громадянську позиції.

Результати навчання за дисципліною. Після проходження курсу здобувачі будуть *знати*: сутність філософії права як вищого рівня правової свідомості, її специфіку і місце в системі правової науки, генезис філософії права, її об'єкт, предмет, систему методів, основні теоретичні конструкції; основні положення філософсько-правових систем щодо юридичної діяльності, розуміння її найзагальніших підстав у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних зі сферою права в умовах сучасного перехідного суспільства.

вміти: аналізувати проблеми сучасного правового життя України та світу, виявляти основні тенденції розвитку правової системи України, інших держав та міжнародних відносин, об'єднувати методологічні можливості філософського та правового підходів щодо актуальних проблем розвитку правової реальності; аналізувати основні філософсько-правові та юридичні категоріальні концепти не тільки в історичному контексті, але й в аспекті розбудови України як держави, враховуючи реформу правової системи; творчо застосовувати нормативно-правові акти, керуючись міжнародними стандартами прав людини, що знайшли обґрунтування у філософсько-правових концепціях, видатних

мислителів; проникаючи у сутність соціально-правових явищ, виявляти та попереджувати правопорушення та конфліктні ситуації суспільного життя.

3. Пререквізити.

Навчальна дисципліна «Філософія права» викладається після засвоєння студентами базових знань з історії та культури України; основ правознавства та інших дисциплін, які формують загальні та фахові компетентності.

4. Компетентності та результати навчання

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються наступні:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Отримуються наступні програмні результати навчання (РН):

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (тема 1, теми 3-8)

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (теми 1-8)

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (теми 1-8)

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (теми 1-8).

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Філософія права, її зміст та призначення

Тема 2. Методологія та інструментарій філософії права

Тема 3. Типи праворозуміння як способи осмислення сутності права

Тема 4. Правова онтологія. Право як феномен культурно-цивілізаційного процесу

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Правова гносеологія: парадигма, доктрина, істина в праві

Тема 6. Правова аксіологія. Ціннісний вимір права та система правових цінностей

Тема 7. Правова антропологія. Особистість і право

Тема 8. Філософські аспекти взаємодії права та влади.

При викладанні тем використовуються інформаційні технології навчання: презентації та робота з електронними ресурсами.

При підготовці до занять та виконанні самостійної роботи здобувачу рекомендується використовувати Робочу програму з навчальної дисципліни «Філософія права» та Навчально-методичні рекомендації з філософії права.

6. Система контролю та оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ;
- метод мозкового штурму;
- кейс-технології.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен.

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять та самостійної роботи впродовж семестру за накопичувальною сумою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати тематичного тестування), а також бали за підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за період теоретичного навчання студентів на останньому за розкладом занятті. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни
Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		Екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	відмінно
82-89	B	Добре	добре
74-81	C		
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	незадовільно
1-34	F		

Розподіл балів з навчальної дисципліни
Екзамен

Поточний контроль (максимальна кількість балів)		Екзамен	Загальна максимальна кількість балів
Модуль I	Модуль II		
35	35	30	100

Політика академічної доброчесності

Здобувач повинен ознайомитися і дотримуватися Положення про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет», яке міститься у вільному доступі на офіційному сайті університету. Студент повинен виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Використання можливостей штучного інтелекту може мати місце в обмеженому ряді випадків, у кожному разі із погодженням з викладачем.

Література

Основний

1. Александрова О.С., Горбань О.В., Мартич Р.В. Філософія права: Навчально методичний посібник. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 126 с.
2. Гайдулін О. О. Філософія права. Європейські парадигми праворозуміння: Підручник для вищ. військ. навч. закл. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2019. 472 с.
3. Губерський Л. Філософія: Підручники для ВУЗів. К.: Вид-во Фоліо, 2018. 621 с.

4. Кремень В.П., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: підручник. К.: Книга. 2017 432 с.
5. Приходько В. В. Основи теоретичної філософії : навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2015. 142 с.
6. Пунченко О.П. Основи сучасної філософії у поняттях та схемах : навч. посіб. Одес. держ. акад. техн. регулювання та якості. Одеса : Астропринт, 2020. 174 с.
7. Філософія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. (Гриф МОН України), 3-тє видання, перероблене і доповнене Харків: Право, 2020. 432 с.
8. Філософія права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. за ред. д-ра філос. наук, проф. О.Г. Данильяна. Харків: Право, 2020. 208 с.

Додатковий

9. Актуальні проблеми філософії права: посібник. О.М. Балинска, А.С. Токарська, В.А. Яценко: за заг. ред. О.М. Балинської. Львів, ЛьвДУВС, 2017. 612с.
10. Онтологія, аксіологія, антропологія, гносеологія філософсько-правових вчень: навчальний посібник. За заг. ред. В.В. Кузьменка. Дніпропетровськ., 2015. 246с.
11. Кузнецов В. Філософія права. Історія і сучасність. Навчальний посіб. К. 2017- 382с
12. Марченко О.В. Філософія права: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2015. 304 с
13. Полонка І. А. Нормативність права: загальнотеоретичний аналіз : монографія. Чернівці : «Місто», 2014. 218 с.
14. Полонка І. А. Правовий ідеал у світлі потенційного досягнення через призму аксіологічного аналізу світового досвіду та детермінації розуміння в Україні. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Право»*. 2024. Випуск 85: частина 4. С. 386-393.
15. Полонка І. А. Теоретико-доктринальні підходи до форм вираження неправомірної поведінки: аналітичний і синкретичний вимір. *Держава та регіони*. 2017. №2. С. 19-24.
16. Полонка І. А. Кореляційне обґрунтування поняття правової поведінки : науково-пізнавальне дослідження крізь призму правових систем сучасності. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Право»*. 2019. № 55. Том 1. С. 49–53.
17. Полонка І. А. Онтологічно-теоретичні особливості взаємозв'язку категорій «правова поведінка» та «законність». *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 41–47.
18. Полонка І. А. Онтологічно-правові витоки розуміння явища поведінки людини в контексті з'ясування передумов виникнення правової поведінки. *Митна справа*. 2014. № 6 (96). С. 25–31.
19. Полонка І. А. Теоретико-онтологічні аспекти правосвідомості та її вплив на правову поведінку. *Актуальні проблеми держави і права* : збірник наукових праць. Вип. 75. 2015. С. 62–69.
20. Полонка І. А. Теоретико-онтологічне підґрунтя розуміння поняття та класифікації принципів правомірної поведінки. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 37–42.
21. Полонка І. А. Теоретико-оціночні пропозиції щодо класифікації правомірної поведінки (онтологія диференціації). *Право України*. 2016. № 6. С. 99–107.
22. Полонка І. А. Роль правомірної поведінки : підвалини теоретико-онтологічного розуміння. *Держава і право*. 2016. Випуск 71. С. 58-71.
23. Полонка І. А. Аксіологія правової поведінки у контексті структурного підходу. *«Jurnalul juridic national: teorie si practica»*. 2015. № 2/2 (12). С. 15–18.
24. Ivanna A Polonka. / Kovalchuk, O., Kolesnikov, A., Koshmanov, M., Dobrianska, N. Rethinking the concept of punishment: modeling the level of danger posed by criminals to society). *Amazonia Investiga*. 2024. 13(77). С. 246–256.

Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України <http://rada.gov.ua>
3. Урядовий портал <http://www.kmu.gov.ua/control/>

4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Міністерство внутрішніх справ України <http://mvs.gov.ua>
6. Національна поліція України <https://www.npu.gov.ua/>
7. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>
8. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/ua>
9. Верховний Суд України <http://www.scourt.gov.ua>
10. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних Справ <http://sc.gov.ua>